

Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

SOC/371
Il-parteċipazzjoni
finanzjarja tal-impjegati
fl-Ewropa

Brussell, 2i ta' Ottubru 2010

OPINJONI

tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew
dwar

il-Parteċipazzjoni Finanzjarja tal-Impjegati fl-Ewropa
(opinjoni fuq inizzjattiva proprja)

Relatur: **is-Sur Graf von Schwerin**
Korelatur: **is-Sinjura Sharma**

Nhar is-17 ta' Frar 2010, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew iddeċieda, b'konformità mal-Artikolu 29(2) tar-Regoli ta' Proċedura, li jhejji opinjoni fuq inizjattiva proprja dwar

il-Parteċipazzjoni Finanzjarja tal-Impjegati fl-Ewropa.

Is-Sezzjoni Speċjalizzata għax-Xogħol, l-Affarijiet Soċjali u ċ-Ċittadinanza, inkarigata sabiex tipprepara l-hidma tal-Kumitat dwar dan is-sugġett, adottat l-opinjoni tagħha nhar it-2 ta' Settembru 2010.

Minhabba t-tigdid tal-Kumitat, l-Assemblea Plenarja ddeċidiet li l-votazzjoni fuq din l-opinjoni ssir fis-sessjoni plenarja ta' Ottubru u hatret lil **Alexander Graf von Schwerin** bhala relatur ġenerali b'konformità mal-Artikolu 20 tar-Regoli ta' Proċedura.

Matul l-466 sessjoni plenarja tiegħu li saret fil-21 ta' Ottubru 2010, il-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew adotta din l-opinjoni b'170 vot favur, 9 voti kontra u 22 astensjoni.

*

* *

1. Sommarju u rakkomandazzjonijiet

- 1.1 Il-parteċipazzjoni finanzjarja tal-impjegati (PFI) hija opportunità biex l-intraprizi, l-impjegati kif ukoll is-soċjetà b'mod ġenerali jkunu jistgħu jipparteċipaw aktar u aħjar fis-suċċess tal-Ewropizzazzjoni dejjem tikber tal-attivitajiet ekonomiċi. Għaldaqstant, b'din l-opinjoni fuq inizjattiva proprja l-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew jixtieq jagħmel lill-pubbliku aktar konxju dwar dan is-sugġett. **L-għan huwa li l-Ewropa tiġi mhegġa tfassal kuncett qafas** li jippromovi l-koeżjoni soċjali u ekonomika tagħha stess billi jiffaċilita l-użu tal-PFI f'livelli differenti (pereżempju parteċipazzjoni fil-profitt, skemi ta' sjieda tal-ishma, skemi ta' tfaddil għall-impjegati).
- 1.2 Bħalma l-Ewropa kibret, hekk ukoll l-intraprizi, fosthom l-intraprizi ż-żgħar u ta' daqs medju (SMEs), estendew l-attivitajiet tagħhom lil hinn mill-fruntieri. Wahda mill-**prijoritajiet tal-Istrateġija UE 2020** hija li l-implimentazzjoni tas-Small Business Act titpoġġa fuq quddiem nett, speċjalment bil-għan li tittejjeb is-sitwazzjoni finanzjarja tal-SMEs. Il-PFI tista' tkun wiehed mill-mekkanizmi li jappoġġjaw dan l-oġġettiv u b'hekk **issahħaħ il-kompetittività tal-SMEs Ewropej**. Irrispettivament mid-daqs tal-intrapriza, il-mudelli tal-PFI għandhom jirrispettaw is-soluzzjonijiet fil-livell tal-intrapriza u jipproteġu d-drittijiet tal-haddiema, filwaqt li titqies id-diversità tal-intraprizi u l-pajjiżi.

1.3 Għalhekk, l-għan ta' din l-opinjoni fuq inizjattiva proprja huwa:

- li terga' tiftaħ id-dibattitu dwar il-PFI fil-livell Ewropew u li **tagħti impulsi godda lid-diskussjoni madwar l-UE kollha**;
- li **tagħmel lill-pubbliku aktar konxju dwar is-suġġett** u thegġeg lill-imsieħba soċjali kemm fil-livell Ewropew kif ukoll fl-Istati Membri jindirizzaw dan is-suġġett fil-fond;
- li tidentifika l-ostakli għall-PFI f'livell transkonfinali u **tissuġġerixxi xi soluzzjonijiet possibbli**;
- li **titlob**, fejn ikun adatt, **lill-istituzzjonijiet Ewropej** korrispondenti biex ifasslu s-soluzzjonijiet;
- li **tiddiskuti kwistjonijiet ohra li għandhom miftuha** u għandhom bżonn jiġu analizzati iktar fil-fond.

1.4 L-introduzzjoni tal-PFI **għandha tkun volontarja**. M'għandhiex tieħu post il-pagi eżistenti, iżda għandha **tikkomplementa s-sistemi ta' rimunerazzjoni** u m'għandhiex ixekkel in-negozjati dwar il-pagi nnifishom. L-impjegati jridu jkunu jistgħu jifhmuha u f'dan is-sens għandha tikkomplementa forom ohra ta' parteċipazzjoni tal-impjegati. Il-PFI m'għandhiex tkun parti mis-sistema tal-pensjoni. Però tista' tkun, fuq bażi individwali, element addizzjonali fit-tfaddil għal meta l-impjegati jirtiraw.

1.5 Il-PFI tista':

- **ittejeb il-kapaċità tal-akkwist lokali** u b'hekk jiżdedu l-possibbiltajiet li intrapriża tirnexxi f'regjun partikolari;
- bhala **fattur ta' kwalità tajba tal-ġestjoni ta' intrapriża**, tikkontribwixxi biex jittejeb id-dhul permezz tal-parteċipazzjoni fis-suċċess tal-intrapriża;
- bhala parti mill-proċess **tal-iżvilupp tal-kapital**, ikollha effett motivanti għall-impjegati u permezz tagħha l-impjegati jhossuhom aktar parti mill-intrapriża għax jidentifikaw ruħhom aktar magħha.

1.6 Għaldaqstant, **il-KESE jitlob li tiġi adottata rakkomandazzjoni ġdida tal-Kunsill** (bhal pereżempju 92/443/KEE tas-27 ta' Lulju 1992) dwar il-promozzjoni tal-parteċipazzjoni tal-impjegati fil-profitt u r-riżultati tal-intrapriża kif ukoll li jiġu ppreżentati l-proposti dwar kif għandhom jiġu indirizzati l-ostakli għall-pjani transkonfinali.

1.6.1 Għal dan il-għan, fil-livell Ewropew għandhom jittieħdu l-miżuri siewja li ġejjin:

- 1) L-applikazzjoni tal-PFI għandha tiġi ffaċilitata madwar l-UE kollha **fuq il-baży ta' prinċipji komuni**.
- 2) Il-forom differenti ta' PFI, li sadanittant laħqu zdedu, għandhom jiġu **analizzati u ppreżentati b'mod li jinfehmu fil-prattika**, sabiex **tiġi ffaċilitata l-applikazzjoni tagħhom, speċjalment fl-SMEs**.

- 3) **L-intrapriži li joperaw fuq bażi transkonfinali** għandhom jiġu meġhuna jegħlbu l-ostakli, l-aktar dawk fiskali, li jiffaċċjaw skont il-pajjiż membru tal-UE u taz-ŻEE, bil-għan li jkunu jistgħu jilhqgħu aħjar l-oġettivi tagħhom marbuta mal-lealtà tal-impjegati u l-identifikazzjoni tagħhom mal-intrapriża permezz tal-parteċipazzjoni finanzjarja tagħhom.
- 4) Għandhom jiġu żviluppati **forom ta' PFI li jtejbu**, b'mod partikolari, **l-offerta** min-naħa tal-intrapriži, il-parteċipazzjoni tal-impjegati, l-appoġġ individwali għall-iżvilupp tal-kapital, parteċipazzjoni akbar tal-impjegati fir-riżultati tal-intrapriża kif ukoll it-trasferimenti transkonfinali;
- 5) Il-parteċipazzjoni pożittiva permezz tad-drittijiet tas-sjieda u r-responsabbiltà marbuta magħhom min-naħa tal-impjegati involuti tista' **ssahhaħ il-governanza tal-intrapriża**.
- 6) L-eżempji tal-aħjar Prattiki għandhom ikompli jiġu ppubblikati biex b'hekk jikkontribwixxu għat-tixrid tal-PFI. **Il-baġit tal-UE għandu jipprevedi intestatura dedikata** għal dawn l-attivitajiet.
- 7) **Il-PFI bħala mudell tas-suċċessjoni tal-intrapriża** (employee-buy-outs) huwa adatt biex jissahħu l-kontinwità u b'hekk il-kompetittività tal-intrapriži Ewropej, u fl-istess ħin biex dawn ikunu marbuta mar-reġjun.
- 8) Id-dhul u l-kapaċità tal-akkwist tal-impjegati baqgħu jiġu wara ż-żieda tal-produttività u d-dhul tal-azzjonisti¹. Il-konsegwenzi tal-kriżi tas-suq finanzjarju ser ikollhom effetti negattivi fuq l-impjegati wkoll. Skont x'forma tiegħu, il-PFI tista' sservi ta' **kumpens – parzjali – għat-telf tal-kapaċità tal-akkwist u tikkoreġi l-fluttwazzjoni rikorrenti**, iżda m'għandhiex tiegħu post iż-żieda fis-salarji.
- 9) **Għandhom jiġu żviluppati kemm sorsi ta' informazzjoni dwar l-implikazzjonijiet tal-PFI** għall-intrapriži u l-haddiema, kif ukoll opportunitajiet ta' taħriġ u konsulenza minn istituzzjonijiet indipendenti, jiġifieri minn organizzazzjonijiet nongovernattivi.
- 10) Fejn normalment ikun hemm in-negożjati kollettivi, il-kundizzjonijiet tal-PFI għandhom jiġu rregolati wkoll fil-qafas tal-ftehimiet kollettivi.

2. Sfond

2.1 Il-Kunsill tal-Unjoni Ewropea u l-Kummissjoni Ewropea

Fl-1992, ir-Rakkomandazzjoni tal-Kunsill (li aktar tard sar: tal-Unjoni Ewropea) dwar il-*Promozzjoni tal-parteċipazzjoni tal-impjegati fil-profitti u r-riżultati tal-intrapriża*² kienet diġà stabbilixxiet **prinċipji ġenerali li huma appoġġjati mill-KESE**:

- applikazzjoni regolari;
- kalkolu skont formula definita minn qabel;
- applikazzjoni b'mod komplementari mas-sistemi ta' rimunerazzjoni tradizzjonali;
- parteċipazzjoni varjabbli skont ir-riżultati tal-intrapriża;
- benefiċċji għall-impjegati kollha;

¹

Għal aktar taġġir ara: D. Vaughan-Whitehead, *The Minimum Wage Revisited in the Enlarged EU*, 2010, Edward Elgar-ILO.

²

92/443/KEE.

- applikazzjoni fl-intrapriži privati kif ukoll f' dawk pubbliċi;
- applikazzjoni f' intrapriži ta' kull daqs;
- mudelli sempliċi;
- informazzjoni u taħriġ għall-impjegati fuq il-mudelli;
- introduzzjoni u parteċipazzjoni volontarji fil-mudelli ta' parteċipazzjoni.

Fl-2002, il-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni Ewropea dwar il-*Qafas għall-promozzjoni tal-parteeċipazzjoni finanzjarja tal-impjegati*³ kkonfermat dawn il-prinċipji.

2.2 Ir-rapporti PEPPER mitluba mill-Kummissjoni Ewropea

2.2.1 Riżultati: dinamika pożittiva tal-PFI

Ir-rapporti PEPPER juru l-importanza kontinwa ta' dan is-suġġett għall-politika Ewropea: ir-rapport PEPPER IV⁴ jinnotta li **l-PFI fl-UE-27 infirxet b' mod kostanti matul dawn l-aħħar għaxar snin**. Bejn l-1999 u l-2005, il-proporzjon ta' intrapriži li joffru mudelli tal-parteeċipazzjoni fil-kapital miftuħa għall-impjegati kollha kiber b' hames punti perċentwali minn medja ta' 13 % għal 18 %, u l-mudelli tal-parteeċipazzjoni fil-profitt kibru b' sitt punti perċentwali minn medja ta' 29 % għal 35 % (data tal-CRANET, medja peżata tal-pajjiżi kollha). Kiber ukoll, għalkemm fuq skala iżgħar, il-proporzjon ta' impjegati li jieħdu sehem f' dawn il-mudelli (data mill-Isthariġ Ewropew dwar il-Kundizzjonijiet tax-Xogħol – EWCS).

2.2.2 Rakkomandazzjonijiet:

Fir-rapport PEPPER IV huwa rakkomandat li tiġi adottata **rakkomandazzjoni tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea dwar pjattaforma Ewropea għall-PFI**. F'dan ir-rigward, il-mudell tal-moduli transnazzjonali jinkludi, b' konformità mal-prinċipju tal-approċċ volontarju, il-forom prattikati kollha tal-parteeċipazzjoni finanzjarja:

- 1) parteċipazzjoni fil-profitt (fi flus kontanti, differit jew fuq il-baži ta' ishma),
- 2) parteċipazzjoni individwali fil-kapital (ishma jew opzjonijiet fuq l-ishma għall-impjegati);
- 3) il-kunċett tal-ESOP (mudell kollettiv tal-parteeċipazzjoni fil-kapital ifffinanzjat mill-parteeċipazzjoni fil-profitt b' mod komplementari mar-rimunerazzjoni).

Fl-istess hin, dan jiftaħ it-triq għal forom godda ta' PFI. **Il-moduli kollha jistgħu jiġu kkombinati** sabiex jinstabu soluzzjonijiet speċifiċi.

³ COM(2002) 364 finali.

⁴ The PEPPER IV Report – Assessing and Benchmarking Financial Participation of Employees in the EU-27, Berlin, 2009; <http://www.eurofound.europa.eu/areas/participationnetwork/pepperreports.htm>. Is-sommarju bil-Ġermaniż, bil-Franċiż u bl-Ingliż huwa disponibbli hawnhekk: <http://www.intercentar.de/en/research/focus-financial-participation-of-employees/>.

2.2.3 Il-promozzjoni ta' inċentivi fiskali fakultattivi

Huwa minnu li l-inċentivi fiskali mhumiex indispensabbli għall-PFI, però fil-pajjiżi li joffruhom hallew il-frott. Minkejja li l-kompetenza esklużiva rigward it-tassazzjoni hija f'idejn l-Istati Membri, **il-koordinazzjoni, l-aġġustament u r-rikonoxximent reċiproku** jistgħu jgħinu biex jiffaċilitaw il-PFI fl-intrapriżi li joperaw fuq bażi transkonfinali. Bil-**kalkolu tar-“rati effettivi tat-taxxa”** għal xenarji standardizzati, ikun jista' jsir tqabbil dirett bejn is-27 Stat Membru tal-UE u b'hekk tiġi ggarantita aktar armonizzazzjoni. Sakemm dawn l-inċentivi jibqgħu fakultattivi, mhux se jinholqu kunflitti mal-liġi nazzjonali.

2.2.4 Harsa lejn is-sitwazzjoni attwali

L-imsieħba soċjali u dawk li jieħdu d-deċiżjonijiet politiċi għandhom bżonn informazzjoni ċara u dettaljata dwar il-mudelli applikati fil-livell nazzjonali, il-vantaġġi li joffru u l-istabbiliment tagħhom. S'issa għad m'hemm data transkonfinali minn stharrig immirat dwar il-PFI. Dan in-nuqqas għandu jiġi indirizzat billi, pereżempju, tingabar id-data b'mod regolari.

2.3 Hidma preparatorja għall-proġetti appoġġjati mill-Kummissjoni: approċċ tal-UE fuq il-bażi ta' moduli (building block approach)

2.3.1 Sabiex ikun hemm rabta bejn id-diversi mudelli differenti ta' PFI li jeżistu fl-Istati Membri tal-UE, il-Kummissjoni Ewropea **appoġġjat** il-hidma preparatorja għall-hekk imsejjaħ **approċċ fuq il-bażi ta' moduli**⁵. Hawnhekk issir distinzjoni bejn it-tliet forom bażiċi tal-PFI fl-Ewropa (parteċipazzjoni fil-profitt, parteċipazzjoni individwali fil-kapital u l-kunċett tal-ESPO; ara wkoll l-Anness).

2.3.2 Il-“mudell tal-moduli” **jissodisfa r-rekwiziti tal-Kummissjoni Ewropea** (trasparenza, mingħajr diskriminazzjoni, eċċ.). L-għoti ta' benefiċċji fiskali la huwa previst u lanqas eskluż. L-elementi kollha huma fakultattivi kemm għall-intrapriżi kif ukoll għall-impjegati, u jistgħu jiġu kkombinati flimkien skont il-htigijiet speċjali tal-intrapriża.

2.3.3 Ir-rapport PEPPER IV jgħid li l-PFI tista' ssir aktar attraenti għal dawk kollha involuti bis-saħħa ta' mudell tal-PFI li jkun jista' jintuża fuq bażi transkonfinali u li jiġi promoss b'mod uniformi fl-Istati Membri kollha tal-UE. B'hekk l-intrapriżi stabbiliti f'diversi pajjiżi, b'mod partikolari, għandhom ikunu jistgħu jibbenefikaw mit-tnaqqis fil-piż amministrattiv li jgħib miegħu mudell uniformi, li jtejjeb ukoll it-trasferimenti minn pajjiż għal iehor. L-SMEs ikunu jistgħu jibbenefikaw mill-uniformità trasparenti u mill-komparabbiltà tal-mudelli tal-PFI.

5

Ir-riżultati jinsabu f'J. Lowitzsch et al., Financial participation for a new Social Europe (Il-Parteċipazzjoni Finanzjarja għal Ewropa Soċjali Ġdida), Berlin/Parigi/Brussell 2008; Ruma 2009, Krakau 2010; dawn ir-riżultati huma disponibbli bil-Ġermaniż, bil-Franċiż u bl-Ingliż minn hawnhekk: <http://www.intercentar.de/en/research/focus-financial-participation-of-employees/>.

2.3.4 Sakemm jitfassal mudell ta' dan it-tip madwar l-UE kollha, għandhom isiru sforzi għar-**rikonoxximent reċiproku** tal-forom differenti ta' parteċipazzjoni finanzjarja pprattikati fil-livell nazzjonali, inkluż it-trattament fiskali tagħhom.

3. Vantaġġi li jippromovu t-tixrid kontinwu tal-PFI

3.1 Il-vantaġġi tal-parteeċipazzjoni finanzjarja għall-intrapriži

- I Fir-rigward tal-Istrategija UE 2020, l-introduzzjoni tal-PFI tista' **tghin** lill-intrapriži Ewropej, b'mod partikolari **lill-SMEs**, biex **itejbu l-kompetittività** tagħhom, billi żżid il-lealtà tal-impjegati kkwalifikati u l-identifikazzjoni tagħhom mal-intrapriża permezz tal-parteeċipazzjoni finanzjarja tagħhom, kemm fi żminijiet tajbin kif ukoll f'dawk hżiena. B'hekk il-PFI tikkontribwixxi għall-iżgurar ta' futur sostenibbli.
- II Parti mill-profitt tal-intrapriża tingħata lill-impjegati lokali, u dan jgħin sabiex tiżdied il-**kapacità tal-akkwist reġjonali**.
- III Il-PFI tista' tghin biex **jigi indirizzat it-tibdil demografiku**, għaliex il-persuni bi kwalifiki għoljin, li jkunu jriduhom hafna intrapriži, jiġu offruti post attraenti fejn jahdmu u jghixu. Dan **jippromovi r-reklutaġġ ta' haddiema speċjalizzati**.
- IV It-titjib tal-motivazzjoni permezz tal-PFI jikkontribwixxi biex **tiżdied il-produttività tal-intrapriża** u biex **tittejeb il-kwalità tal-ġestjoni tal-intrapriża**.
- V Il-PFI tista', skont jekk tkunx imfassla bħala ekwità (equity) jew kapital estern, iżżid ir-rendiment tal-ekwità jew il-proporzjon tal-ekwità tal-intrapriża. B'hekk jista' jkun aktar faċli li **jinkiseb il-kapital estern**. Barra minn hekk, tittejeb ukoll **il-klassifikazzjoni tal-intrapriża**.
- VI L-użu tal-PFI **għas-suċċessjoni tal-intrapriża**, billi tinbiegħ kollha jew parti minnha lill-impjegati tagħha, jista' jkun strument adegwat biex tiġi ggarantita l-kontinwità tal-SMEs u l-intrapriži tal-familja⁶.

3.2 Il-vantaġġi tal-parteeċipazzjoni finanzjarja għall-impjegati

- I Permezz tal-PFI, **l-impjegati jistgħu jibbenefikaw** fuq bażi volontarja minn dhul komplementari minbarra dak previst fil-ftehimiet kollettivi u/jew tax-xogħol.
- II B'hekk tinfetaħ il-possibbiltà li l-impjegati **jiżviluppaw b'mod aktar faċli u fit-tul il-kapital tagħhom**, u dan jista' jikkontribwixxi biex jibbenefikaw minn riżorsi addizzjonali għal hajjithom wara li jispiċċaw mix-xogħol.
- III L-impjegati li jkunu jistgħu jieħdu sehem fl-intrapriża jhossuhom li qed jittieħdu aktar bis-serjetà minhabba l-kontribut tagħhom għas-suċċess tal-intrapriża. **Ihossuhom aktar stmati**.

6

Dan l-aspett kienet diġà enfasizzatu l-Kummissjoni fir-Rakkomandazzjoni tagħha dwar it-trasferiment tal-intrapriži ż-żgħar u ta' daqs medju, 94/1069/KE; u mbagħad ikkonfermatu wkoll fil-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni dwar it-trasferiment tal-intrapriži ż-żgħar u ta' daqs medju (GU C 93, 28.3.1998, p. 2). (Dawn id-dokumenti mhumiex disponibbli bil-Malti.)

- IV Il-PFI toffrilhom il-possibbiltà li jzidu l-awtonomija tagħhom fuq il-post tax-xogħol u li **jieħdu sehem fl-istrategija tal-intrapriża għall-futur**. B'dan il-mod, l-impjegati jistgħu jikkontribwixxu biex jiżguraw l-impjieg tagħhom fit-tul.
- V Bħala element addizzjonali flimkien mar-rimunerazzjoni fissa, il-PFI **ttejjeb is-sitwazzjoni finanzjarja** tal-haddiema u tgħin biex jingħelbu ż-żminijiet ta' krizi jew meta jinbidel l-impjieg.
- VI Fil-kuntest ta' suq tax-xogħol li qed isir dejjem aktar Ewropew, ikun tajjeb li l-forom tal-**PFI ta' pajjiż** ikunu rikonoxxuti f'pajjiżi oħra u wiehed ikun jista' jitransferixxihom meta jmur jahdem f'pajjiż ieħor.
- VII Sabiex iżommu l-impjieg tagħhom, l-impjegati li jintmessulhomx l-impjieg u r-rimunerazzjoni tagħhom jistgħu jappoġġjaw b'mod temporanju l-intrapriża tagħhom **f'każ ta' ristrutturazzjoni jew krizi**, li jkunu qed jiġu indirizzati mill-imsieħba soċjali.

3.3 Is-suċċessjoni tal-intrapriża u l-partecipazzjoni fil-kapital

3.3.1 Il-Kummissjoni Ewropea⁷ tiġbed l-attenzjoni għall-fatt li, minhabba t-tixjih tal-popolazzjoni Ewropea, terz tal-intraprendituri tal-UE, primarjament dawk li jmxexxu intrapriża tal-familja, ser jirtiraw matul l-ghaxar snin li ġejjin. Dan ifisser zieda enormi fit-trasferimenti tal-intrapriži li ser jolqtu sa 690 000 intrapriża li mhumiex ikkwotati fil-borża u 2,8 miljun impjieg fis-sena. L-intrapriži ż-żgħar u ta' daqs medju, bħala s-settur li jimpjega l-aktar nies, huma fattur essenzjali fil-politika tas-suq tax-xogħol. B'rabta ma' dan hemm ukoll il-kwistjoni ta' jekk hux ser ikunu jistgħu jinżammu l-intrapriži milquta mit-tibdil tal-ġenerazzjonijiet u l-impjegi li jipprovd. Huwa fil-kuntest ta' din il-ħtieġa dejjem tikber li jkun hemm suċċessjoni għall-intrapriži li jista' jgħin **mudell tal-PFI** mfassal b'mod speċifiku **bħala kunċett għas-suċċessjoni tal-intrapriża**.

3.3.2 Għas-suċċessjoni tal-intrapriża jistgħu jkunu ta' siewi, b'mod speċjali, **il-mudelli tal-ESOP** (ara l-Anness). Aspett prinċipali tal-mudell tal-ESOP huwa t-tfassil tiegħu speċifikament għall-intrapriži li mhumiex ikkwotati fil-borża. Dan il-mudell iħegġeg lis-sidien jitransferixxu l-intrapriża lill-impjegati tagħhom minflok ibiġħuha lil partijiet terzi u jipprevedi li bil-mod il-mod is-sjieda tal-intrapriża tkun 100 % tal-impjegati. B'hekk jippermetti lis-sidien li jkunu jixtiequ jbiġħu l-parti tagħhom jagħmlu dan mingħajr ma jġieghlu lis-sidien l-oħra jagħmlu bħalhom. F'dan il-każ l-impjegati m'għandhomx għalfejn joħorġu l-kapital minn buthom għaliex il-finanzjament biex huma jiksbu l-intrapriża jkun ġej mill-partecipazzjoni tagħhom fil-profitt, li ssir b'mod komplementari mar-rimunerazzjoni. Għalhekk, b'mod ġenerali dan il-kunċett ma jimplika l-ebda riskju addizzjonali għall-impjegati. Jekk l-għan ikun li f'qasir żmien jinkiseb pakkett akbar ta' ishma, għandu jintuza finanzjament bi kreditu li jithallas fuq seba' snin mill-profitt tal-intrapriża.

⁷

Fil-Komunikazzjoni tagħha dwar l-Implimentazzjoni tal-Programm Komunitarju ta' Lisbona għat-Tkabbir u l-Impjegi (COM(2006) 117 finali).

3.3.3 Fir-rigward tas-suċċessjoni tal-intrapriża, meta jkun qed jitfassal qafas Ewropew għall-gejjieni għandha ssir referenza esplicita wkoll għal **mudell** li halla l-frott, dak **tal-kooperattivi**. Jeżistu eżempji tal-aħjar Prattika (ara l-Anness) għat-trasferiment permezz tal-impjegati fil-forma ta' kooperattiva. Dan jevita li l-kumpanija jkollha tagħlaq għaliex ma jkunx jista' jinsab suċċessur. Il-KESE jqis li kwistjoni tant partikolari bħal dik tar-rabta bejn il-PFI u s-suċċessjoni tal-intrapriża għandha tiġi trattata f' dokument separat.

3.4 **Il-kriżi tal-intrapriži u l-parteeċipazzjoni fil-kapital**

3.4.1 L-intrapriži wkoll jistgħu jgħaddu minn zminijiet diffiċli mil-lat finanzjarju. F'din is-sitwazzjoni, **il-prijorità tkun li jiġi żgurat il-futur tal-intrapriża**. Jekk ristrutturazzjoni jew kriżi tiġi indirizzata mill-imsieħba soċjali, f'dawn is-sitwazzjonijiet eċċezzjonali għandu jkun possibbli li ssir parteċipazzjoni finanzjarja. Madankollu, għandhom jiġu kkunsidrati l-iżvantaġġi potenzjali ta' din il-parteeċipazzjoni. Hawnhekk tinhtieg soluzzjoni sostenibbli li tippermetti lill-impjegati li zammew l-impjieg u r-rimunerazzjoni tagħhom (fid-dawl tal-flessigurtà u l-perijodi ta' qgħad u/jew ta' taħriġ mill-ġdid) jiehdu sehem fit-tul fl-irkupru tal-intrapriża u tal-ekonomija. Għalhekk, l-interess ġustifikat tal-impjegati fil-vijabbiltà ekonomika u b'hekk fis-suċċess fit-tul tal-intrapriża jkollu effett pożittiv.

3.4.2 Hafna drabi, il-parteeċipazzjoni finanzjarja fl-intrapriża li tagħti l-impjieg titqies bħala **riskju doppju**. B'hekk, dawk li jikkritikaw il-PFI dejjem jishqu li f'każ ta' insolvenza, minbarra l-impjieg l-impjegati jkunu qed jirriskjaw ukoll il-kapital investit. Għandha ssir distinzjoni ċara bejn il-parteeċipazzjoni fil-kapital li ma tmissx ir-rimunerazzjoni għax tkun komplementari mal-pagi ("**on top**") u l-parteeċipazzjoni li fiha t-faddil tal-impjegati jiġi investit fl-intrapriża li tagħti l-impjieg. Fl-aħhar każ, il-krediti tal-impjegati għandhom jingħataw prijorità, jiġifieri jiġu kkunsidrati qabel dawk ta' kredituri oħra f'każ ta' likwidazzjoni u/jew falliment. Barra minn hekk, għandhom ikomplu jiġu żviluppati soluzzjonijiet bhall-**pooling tar-riskji u r-riassigurazzjoni**.

3.5 **Il-governanza tal-intrapriża u l-parteeċipazzjoni fil-kapital**

3.5.1 Irrispettivament mill-forom l-oħra ta' koġestjoni u l-involvement tal-impjegati fid-deċiżjonijiet tal-intrapriża, il-parteeċipazzjoni fil-kapital – skont l-għamla tagħha – tista' twassal **għall-parteeċipazzjoni fil-proċessi tat-tehid tad-deċiżjonijiet, pereżempju permezz tad-dritt tal-vot tal-azzjonisti**. F'każ li l-ishma jintużaw bħala parteċipazzjoni, id-dritt tal-vot tal-azzjonisti jista' jintuża jew b'mod individwali jew b'mod kollettiv, pereżempju permezz ta' entità intermedjarja.

3.5.2 Il-kumpaniji li johorġu hafna **ishma għall-impjegati** għandhom **grupp ta' azzjonisti** esigenti iżda **paċenzjużi u leali**, jiġifieri l-impjegati tagħhom stess. B'hekk l-intrapriži jkunu jistgħu jirreżistu aħjar għat-tendenzi predominanti ta' perijodi qosra ta' żmien imposti mis-swieq finanzjarji. L-effett sekondarju pożittiv minn din il-forma ta' PFI huwa li jittiehdu

deċiżjonijiet sostenibbli mill-intrapriži u li tiġi kkunsidrata **r-responsabbiltà soċjali fit-tal-intrapriži** (CSR) minflok li l-manigġers ikunu lesti jiehdu riskji żejda.

3.5.3 Il-parteeċipazzjoni tal-impjegati bhala azzjonisti tippromovi interess fl-intrapriża għat-tul. Probabbilment ir-rizultat ta' dan huwa **governanza tajba tal-intrapriża**, li tikkontribwixxi biex l-intrapriża tibqa' tinzamm fuq saqajha fit-tul.

3.5.4 Min jipparteċipa fl-intrapriża permezz tal-impjegat tiegħu stess naturalment ikun irid ukoll trasparenza shiħa dwar iċ-ċifri tan-negozju u jkun jixtieq jieħu sehem fid-deċiżjonijiet tal-intrapriża. B'hekk, il-parteeċipazzjoni bbażata fuq id-drittijiet tas-sjieda tal-ishma tikkomplementa l-parteeċipazzjoni msejsa fuq id-drittijiet tal-informazzjoni, il-konsultazzjoni u l-parteeċipazzjoni.

3.6 **Il-parteeċipazzjoni fil-kapital u l-parteeċipazzjoni fil-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet**

3.6.1 Għall-kuntrarju tal-beżgħat frekwenti, speċjalment fl-intrapriži li s'issa għad m'għandhomx parteċipazzjoni finanzjarja, **il-PFI ma tillimitax l-awtonomija tal-intraprenditur**, iżda pjuttost tappoġġjah fil-proċess tat-teħid d-deċiżjonijiet.

3.6.2 Għall-azzjonisti ta' intrapriża huwa ta' vantaġġ li jkunu jafu li flimkien magħhom m'hemmx biss azzjonisti oħra iżda wkoll impjegati tal-intrapriża, li għandhom l-istess għanijiet bħalhom. **Il-parteeċipazzjoni pożittiva permezz tad-drittijiet tas-sjieda** u r-responsabbiltà marbuta magħhom ta' kull impjegat involut tista' ssaħħah il-governanza tal-intrapriża⁸, u l-possibbiltà li jsir skambju tal-proposti għall-istrateġija tal-intrapriża żżid l-alternattivi fir-rigward tad-deċiżjonijiet tal-intrapriża, fil-limiti mnizzlin hawn fuq. L-azzjonisti impjegati għandu jkollhom l-istess drittijiet bħall-azzjonisti l-oħra.

3.6.3 Fl-ahħar nett, għandu jiġi cċarat li la d-drittijiet tal-kodeċiżjoni fl-Istati Membri kkonċernati u lanqas ir-relazzjoni kuntrattwali bejn l-impjegati u min ihaddem m'għandhom u ma jistgħu jinbidlu minħabba d-drittijiet tas-sjieda marbuta mal-PFI. Huma ma jintmessux mill-PFI.

4. **Approċċ Ewropew: moduli għall-problemi u s-soluzzjonijiet prattiċi**

L-iżvilupp u l-promozzjoni ta' mudell li jinfiem u jiġi mmaniġġjat faċilment għall-PFI fl-Ewropa huma ta' importanza politika kbira għall-istrutturar taż-Żona Ekonomika u Soċjali Ewropea. Fil-prinċipju, il-parteeċipazzjoni f'mudelli bħal dawn għandha tibqa' volontarja kemm għal min ihaddem kif ukoll għall-impjegati. Il-finanzjament tagħhom għandu jsir jew b'mod komplementari ma' dak previst fil-ftehimiet kollettivi u/jew tax-xogħol jew inkella permezz tal-parteeċipazzjoni fil-profitt.

⁸ B'hekk, l-Awstrija pereżempju, teżisti l-possibbiltà li l-PFI tieħu s-sura ta' entità intermedjarja.

4.1 **It-tendenza futura tal-PFI: nikkombinaw il-partecipazzjoni fil-kapital mal-partecipazzjoni fil-profit**

4.1.1 Fil-każ ta' partecipazzjoni fil-profit ibbażata fuq l-ishma b'perijodu ta' diferiment, għandha ssir distinzjoni bejn tliet stadji filwaqt li titqies it-tassazzjoni deferita:

- il-faži inizjali tal-partecipazzjoni tal-impjegati fil-profit tal-intrapriża;
- it-tieni faži, li fiha r-rizorsi akkumulati jiġu investiti fl-istokkijiet tal-kumpanija;
- l-aħħar faži, li fiha l-ishma miksuba jsiru disponibbli għall-impjegati.

4.1.2 Diġà jeżistu forom ta' partecipazzjoni fil-kapital li fihom l-akkwist tal-ishma **permezz ta' fond fiduċjarju** jiġi ffinanzjat minn partecipazzjoni fil-profit b'mod komplementari mal-pagi. Hawnhekk normalment tinholq entità intermedjarja separata⁹ li tamministra l-ishma tal-impjegati bhala fond fiduċjarju. L-amministrazzjoni tal-entità intermedjarja għandha tkun l-espressjoni tal-azzjonisti impjegati kollha permezz ta' elezzjoni fuq bażi demokratika, mingħajr ma tiġi influwenzata mill-manigment. Xi eżempji tal-aħjar Prattika ta' entità intermedjarja huma: AUCHAN¹⁰ (Franza); HOMAG AG¹¹ (il-Ġermanja); Pfalz Flugzeugwerke PFW Aerospace AG¹² (il-Ġermanja); Voestalpin AG¹³ (l-Awstrija); il-Fondazzjoni Oktogen¹⁴ (l-Isvezja); Herend-ESOP¹⁵ (l-Ungerija); Tullis Russel ESOP¹⁶ (ir-Renju Unit); Eircom-ESOP¹⁷ u Aerlingus-ESOP¹⁸ (l-Irlanda).

4.1.3 Sabiex l-entitajiet intermedjarji jkunu jistgħu jinfirxu aktar, għandhom jiġu eżaminati l-eżempji tal-aħjar Prattika (ara wkoll l-Anness).

⁹ Fl-Ewropa kontinentali normalment din tkun kumpanija b'responsabbiltà limitata, fondazzjoni jew assoċjazzjoni, u fil-pajjiżi Anglo-Amerikani normalment tkun trust.

¹⁰ Għan: il-promozzjoni tal-lealtà u l-motivazzjoni tal-impjegati; ara <http://www.groupe-auchan.com/emploi.html>.

¹¹ Għan: il-finanzjament tat-tkabbir; ara <http://www.homag.com/de-de/career/Seiten/mitarbeiterkapitalbeteiligung.aspx>.

¹² Għan: effett generattiv tal-EADS; ara: <http://www.netz-bund.de/pages/mitarbges.pdf>, minn paġna 32 'il quddiem.

¹³ Għan: il-privatizzazzjoni u l-partecipazzjoni strategika; ara: http://www.voestalpine.com/annualreport0809/en/management_report/employees.html.

¹⁴ Għan: il-promozzjoni tal-lealtà u l-motivazzjoni tal-impjegati; ara: Handelsbanken, Rapport Annwali 2009, [http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icensv.nsf/vlookuppics/investor_relations_en_hb_09_eng_ar_rev/\\$file/hb09eng_medfoto.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icensv.nsf/vlookuppics/investor_relations_en_hb_09_eng_ar_rev/$file/hb09eng_medfoto.pdf), p. 53, 56.

¹⁵ Għan: il-privatizzazzjoni kif ukoll il-promozzjoni tal-lealtà u l-motivazzjoni tal-impjegati; ara: <http://www.herend.com/en/manufactory/story/>, mingħajr dettalji dwar l-ESOP, ara s-sena 1992.

¹⁶ Għan: is-suċċessjoni tal-intrapriża; ara: <http://www.tullis-russell.co.uk/group/about/>.

¹⁷ Għan: il-privatizzazzjoni u l-partecipazzjoni strategika; ara: <http://www.esop.eircom.ie/>.

¹⁸ Għan: il-privatizzazzjoni u l-partecipazzjoni strategika; ara: <http://www.aerlingus.com/aboutus/investorrelations/shareregister/>.

4.2 L-inċentivi fiskali u r-rikonoxximent reċiproku tal-kunċetti tal-PFI

4.2.1 Intwera¹⁹ li l-inċentivi fiskali mhumiex indispensabbli għall-partecipazzjoni tal-impjegati, iżda huma **strument effettiv għall-promozzjoni tat-tixrid tagħha** fil-pajjiżi li joffruha. Għalkemm l-inċentivi fiskali huma l-aktar strument li jintuża għall-promozzjoni tal-partecipazzjoni tal-impjegati, il-holqien ta' mudell Ewropew li jimponi inċentivi fiskali vinkolanti jmur lil hinn mill-kompetenzi tal-UE u jkun f'kunflitt mal-awtoritajiet legiżlattivi nazzjonali. Però, billi fir-realtà l-attivitajiet transkonfinali tal-intrapriżi u l-karrieri professjonali transkonfinali qed jizdiedu, il-PFI ma tistax tinfirex madwar l-Ewropa daqs kemm huwa mixtieq jekk il-forom ta' PFI jibqgħu limitati għal-livell nazzjonali. Għalhekk, l-unika soluzzjoni biex titwettagħ il-PFI fil-fergħat barranin sikwit tkun li jintefqu flejjes kbar fl-għarfien espert u b'hekk l-introduzzjoni tagħha tkun tant għalja li hafna drabi l-idea tiġi abbandunata. Permezz ta' **mudell ta' inċentivi uniformi, fakultattiv u sempliċi, li jkollu l-istess arrangamenti fiskali u l-istess livell ta' inċentivi madwar l-UE kollha**, in-numru ta' intrapriżi li jkunu lesti jintroduċu l-PFI jista' jizdied b'mod konsiderevoli, għaliex b'hekk ikun faċli li jitfasslu skemi għal gruppi shah ta' intrapriżi²⁰.

4.2.2 **It-tassazzjoni diferita** tista' tittiehed bħala l-prinċipju bażi tal-iżgħar denominatur komuni biex jiġi propost mudell.

4.2.3 Qabel ma jinsab mudell Ewropew b'avantaġġi fiskali uniformi, għandhom isiru sforzi biex jinkiseb **ir-rikonoxximent reċiproku tal-mudelli** tal-Istati Membri individwali tal-UE. B'hekk il-PFI ssir aktar attraenti u fattibbli, mingħajr ma jkun hemm soluzzjoni Ewropea uniformi.

4.2.4 Minbarra l-inċentivi fiskali, l-intrapriżi jistgħu jagħtu wkoll inċentivi fil-forma ta' skontijiet.

4.3 Il-PFI fil-kooperattivi

4.3.1 **Il-kooperattivi tal-produtturi huma eżempju tajjeb** tal-PFI, speċjalment meta l-maġġoranza tal-haddiema jkunu kemm koproprietarji kif ukoll impjegati. B'konformità mal-valuri u l-prinċipji rikonoxxuti madwar id-dinja kollha tal-kooperattivi, l-impjegati/membri kollha għandhom id-dritt mingħajr limiti li jieħdu sehem fit-tehid tad-deċiżjonijiet²¹. Meta l-impjegati jipposedu, jikkontrollaw u jimmaniġġjaw l-intrapriża tagħhom, l-esperjenza turi li l-garanzija ta' dawn id-drittijiet twassal għal riżultati ekonomiċi aħjar u żżid il-kapaċità ta' sopravivenza f'każ ta' kriżi, u b'hekk l-impjegati jkunu jistgħu jzommu l-impjiegi tagħhom fit-tul fl-ambjent reġjonali fejn jgħixu. Ir-rappreżentanza tal-interessi definita fil-liġi ser tinkoraġġixxi l-holqien ta' qafas għall-partecipazzjoni finanzjarja msahha.

19 Ara r-Rapport PEPPER IV, l-Ewwel Parti, Kapitolu IV, p. 56-58.

20 Ara Thyssen Krupp: <http://www.thyssenkrupp.com/de/investor/belegschaftsaktie.html>.

21 Ara, pereżempju, ir-Rakkomandazzjoni 193 tal-ILO dwar il-promozzjoni tal-kooperattivi.

4.4 **II-PFI fis-Servizz Ċivili**

- 4.4.1 Il-biċċa l-kbira tal-iskemi ta' parteċipazzjoni tal-impjegati fil-kapital huma offruti f'kumpaniji bl-ishma jew f'kumpaniji b'responsabbiltà limitata, billi f'dawn il-każi l-implimentazzjoni tagħhom hija relattivament sempliċi. Xi forum ta' intrapriżi, speċjalment fil-qasam nonkummerċjali, u b'hekk anke l-impjegati tagħhom, huma esklużi minn din il-possibbiltà (is-Servizz Ċivili, intrapriżi minghajr skop ta' qligħ) jew huwa diffiċli hafna għalihom li joffru skema ta' PFI (assoċjazzjonijiet, fondazzjonijiet, eċċ.). F'dawn l-oqsma hemm għadd kbir ta' intrapriżi, u b'hekk ta' impjegati, li bħalissa m'għandhomx aċċess għall-PFI.
- 4.4.2 Għaldaqstant, minghajr hsara għall-prinċipju tas-sussidjarjetà, l-għan għandu jkun li jinholoq mudell li joffri l-possibbiltà tal-parteeċipazzjoni finanzjarja tal-impjegati lil **kull grupp vokazzjonali u lil kull forma ta' intrapriża**, filwaqt li titqies is-sitwazzjoni speċjali tas-settur pubbliku.

Brussell, 21 ta' Ottubru 2010.

Il-President
tal-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew

Staffan Nilsson

N.B.: Ara l-Anness. L-Annessi jistgħu jitnizzlu bil-Ġermaniż, bil-Franċiż u bl-Ingliż minn hawnhekk: <http://www.intercentar.de/en/research/focus-financial-participation-of-employees/eesc-own-initiative-opinion-soc-371/>.